

ԹՎԻՆԻՆԳ ԾՐԱԳԻՐ

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ

Գործողություն 6.1

*Ջրի վիճակագրության և ջրի հաշիվների ընթացիկ կարգավիճակի
գնահատում*

Ընթացիկ իրավիճակի ներկայացում

Ստեփանո Տերսիսյի
Սիմոնա Ռամբերտի
Ջիովաննա Տալիակոզո
Դոնաթելլա Վինյանի

Իստատ - Իտալիայի ազգային վիճակագրական ինստիտուտ
Բնապահպանության բաժին
Ջրային ռեսուրսների և կլիմայի բաժանմունք

2016թ. փետրվարի 1-4, Երևան

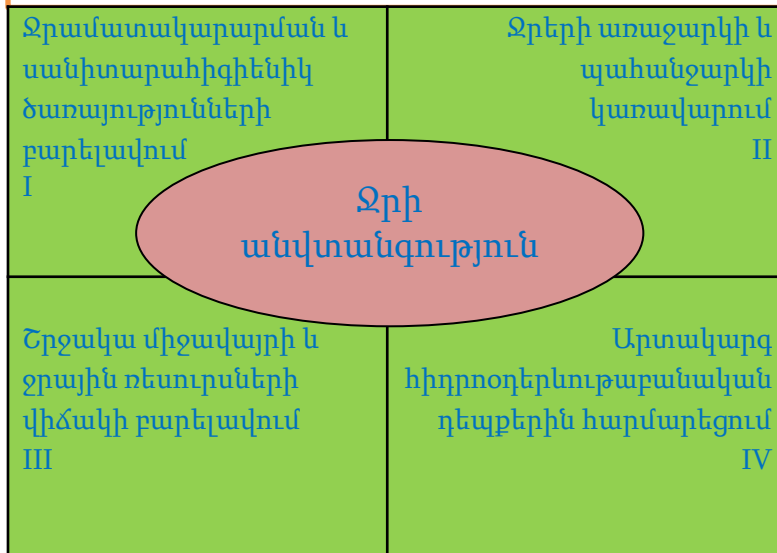

Նախադրյալներ

Ջրային ռեսուրսների կայուն կառավարման քաղաքականությունը եվրոպական և ազգային օրակարգերում համարվում է **առաջնահերթություն**: Եվրոպական մակարդակում ներկայիս նպատակները միտված են բարելավելու ջրի հասանելիության և պահանջարկի վերաբերյալ գիտելիքները:

Ջուրն էական նշանակություն ունի հավասար և կայուն սոցիալ-տնտեսական զարգացման հասնելու հարցում:

Ի՞նչ շրջանակներում է սահմանվում ջրի քաղաքականությունը:

Ջուրը սահմանափակ ռեսուրս է, այդուհանդերձ պետք է ռացիոնալ օգտագործվի:

Ի՞նչ է տեղի ունենում:

Մեծանում է ջրային ռեսուրսների ծանրաբեռնվածությունը՝ պայմանավորված

- Բոլոր ոլորտներում (քաղաքացիական, գյուղատնտեսություն, արդյունաբերություն, էներգետիկա, զբոսաշրջություն) ջրի պահանջարկի աճով,
- Կլիմայի փոփոխության ազդեցություններով:

Ի՞նչ է պետք անել:

- Նվազեցնել ջրային ռեսուրսների ծանրաբեռնվածությունը
- Ավելացնել ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը
- Կրճատել ջրի կորուստը
- Բարելավել ջրային ռեսուրսների որակը

Ի՞նչ պահանջվում պաշտոնական վիճակագրությունից:

Ապահովել բարձրորակ վիճակագրական տեղեկություններ՝

արժանահավատ, համատեղելի, պատեհաժամ,
համադրելի, մատչելի, «տարածաշրջանային»:

Ինչպե՞ս բնութագրել ջրային ռեսուրսները (ՋՌ)

Ո՞վ

Բնապահպանության վիճակագիրները, ջրային ոլորտի փորձագետները, ազգային հաշվներ վարողները, ջրաբանները, քաղաքականություն մշակողները պետք է կարողանան հաղորդակցվել՝ օգտագործելով ընդհանուր լեզու... Դրան հասնելու համար անհրաժեշտ է միասնաբար աշխատել:

ԲԼՉՊԵՄ

Ջրի վիճակագրությունը (ՋՎ) և Ջրի հաշիվները (ՋՀ) կազմում են համապարփակ ծրագրի մաս.

- ՋՎ-ն ապահովում է ջրին առչվող փոփոխականների և ցուցանիշների ցանկը
- ՋՀ-ը չափում է հիդրոլոգիական համակարգի և տնտեսության փոխազդեցությունները

ԽԹԱՆԵԼ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՇԻՎՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՋԱԿՑՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

Ջրի հաշիվները մշակվել են **տնտեսական և հիդրոլոգիական տեղեկատվությունը համակցելու** նպատակով, ինչը հնարավորություն է տալիս միասնաբար վերլուծել ջրի ~~դերը~~ տնտեսության մեջ և տնտեսության ազդեցությունը ջրային ռեսուրսների վրա:

Ջրի վերաբերյալ բնապահպանական և տնտեսական հաշիվների վարման համակարգը (ԲՏՀՀ-Ջուր) ազգային հաշիվների սատելիտային համակարգ է (ՄԱԿ 2008), որը հանդիսանում է տնտեսական գործունեության չափանիշների կազմմանն առնչվող միջազգայնորեն համաձայնեցված առաջարկությունների շարք:

ԲՏՀՀ-Ջուրը բաղկացած է ստանդարտ աղյուսակներից և դասակարգված է ըստ հետևյալ հիմնական տեսակների՝

- ✓ Ակտիվների հաշիվներ
- ✓ Ֆիզիկական մատակարարման և օգտագործման աղյուսակներ և արտանետումների հաշիվներ
- ✓ Հիբրիդային և տնտեսական հաշիվներ

ԲՏՀՀ-Ջուրը տեղեկատվական համակարգ է, որը գիտելիք է սերմանում որոշումների կայացման գործընթացում՝ օգնելով քաղաքականություն մշակողներին իրազեկ որոշումներ կայացնել սույնի վերաբերյալ

- ❖ ջրային ռեսուրսների արդյունավետ բաշխում
- ❖ ջրօգտագործման արդյունավետության բարձրացում
- ❖ բոլոր սպառողների վրա ջրային ռեսուրսների կառավարման ազդեցությունների ընկալում
- ❖ դրամի առավելագույն արժևորում ենթակառուցվածքի մեջ ներդրումներից
- ❖ ջրի հասանելիության և օգտագործման համակցում
- ❖ ստանդարտացված տեղեկատվական համակարգի ապահովում, որը ներդաշնակեցնում է ~~տարբեր աղբյուրներից ստացված տեղեկությունը, ընդունված է շահառուների կողմից և օգտագործվում է ցուցանիշների ստացման համար~~

Ակտիվների հաշիվները...

...տալիս են տեղեկություն ջրային պաշարի մասին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում:

Ֆիզիկական մատակարարման և օգտագործման աղյուսակներ և արտանետումների հաշիվները...

....ցույց են տալիս, թե ինչպես կարելի է ֆիզիկական տեսանկյունից վերահսկել ջրային ռեսուրսների օգտագործումը, բնութագրել դեպի ջրային ռեսուրսներ արտանետումների արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա գործադրվող ճնշումը:

Հիբրիդային և տնտեսական հաշիվներ ջրին առնչվող գործունեության և արտադրանքի համար

Հիբրիդային հաշիվները ուսումնասիրում են ջրի տնտեսագիտությունը, այսինքն՝ դրամական տեսանկյունից բնութագրում են ջրամատակարարումը և ջրին առնչվող արտադրանքի օգտագործումը և սահմանում են

- ա. այդ արտադրանքների արտադրման հետ կապված ծախսերը
- բ. արտադրությանից առաջացած հասույթը
- գ. ջրին առնչվող երթակառուցվածքի մեջ ներդրումները և այդ երթակառուցվածքի պահպանմանն ուղղված ծախսերը
- դ. սպառողներից գանձվող վճարները ջրի հետ կապված ծառայությունների մատուցման դիմաց, ինչպես նաև ստացված սուբսիդավորումները:

Ինչու՞ պետք է երկրները վարեն ջրի հաշիվներ:

- ✓ Ջուրը հույժ կարևոր հիմնախնդիր է դառնում շատ երկրների համար:
- ✓ Այնուամենայնիվ, ճիշտ քաղաքականությանն առնչվող որոշումների կայացման համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը մասնատված է և անհամատեղելի:
- ✓ ՄԱԿ-ի չափանիշների վրա հիմնված ջրի հաշիվները երկրներին ապահովում են տվյալները կանոնակարգելու հայեցակարգային շրջանակով՝ հնարավոր դարձնելով դրանց փոխակերպումը որոշումներ կայացնելու գործընթացի համար արժեքավոր տեղեկատվության ազգային և տարածաշրջանային մակարդակներում:
- ✓ Ջրի հաշիվները մատնանշում են տարբեր ազդանշաններ, որոնք էական են քաղաքական վերլուծաբանների համար հասկանալու, թե ինչպես են հասարակության պահվածքը, տնտեսական գործունեությունը ազդում ջրային ռեսուրսների վրա ժամանակի ընթացքում: Այդ տարրերի առկայության պարագայում կարելի է ջրային ռեսուրսների ապագայի վերաբերյալ կանխատեսումներ անել:
- ✓ Ջրի հաշիվները հնարավորություն են տալիս բացահայտել տնտեսական, սոցիալական կամ բնապահպանական ծանրաբեռնվածության ոլորտները և վերահսկել համապատասխան քաղաքականությունը:

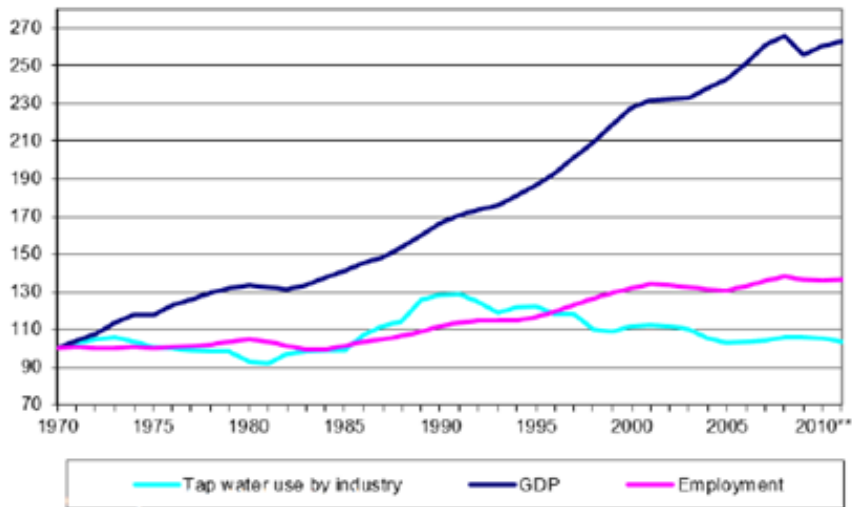
❑ Արդյո՞ք կա տարանջատում ջրային ռեսուրսների օգտագործման և տնտեսական աճի միջև:

Կարելի է համեմատել տնտեսական և բնապահպանական տվյալները կապված ՀՆԱ-ի, զբաղվածության և արտադրության նպատակով օգտագործված ջրի ծավալի հետ:

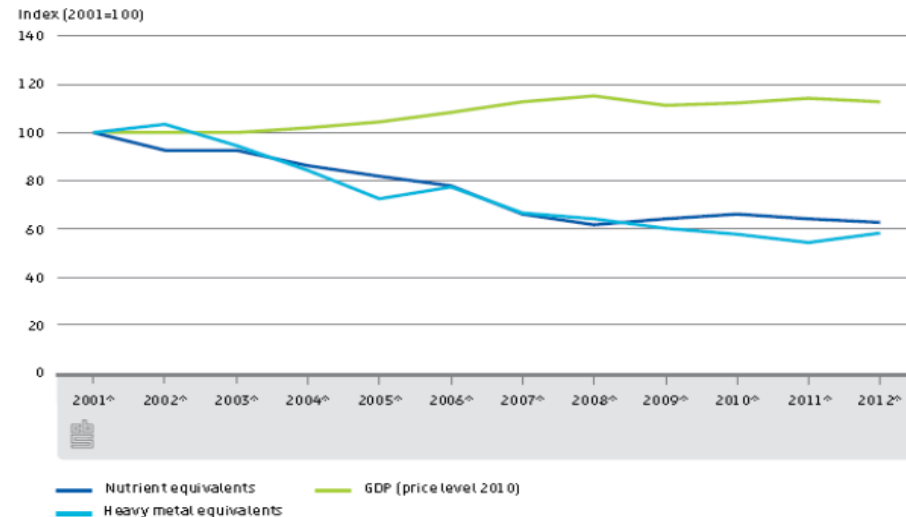
❑ Արդյո՞ք կան արտանետումների առատությամբ պայմանավորված տարածաշրջանային տարբերություններ:

Օգտագործելով տվյալներ՝ կարելի է վերլուծել, օրինակ, ծանր մետաղների կամ սնուցիչների առկայությունը (արտանետումների քանակը միլիոն եվրոյի հաշվարկով) և ՀՆԱ:

Ծավալ, ՀՆԱ, զբաղվածություն և արտադրության նպատակով օգտագործված ծորակի ջուր – Հոլանդիայի վիճակագրություն

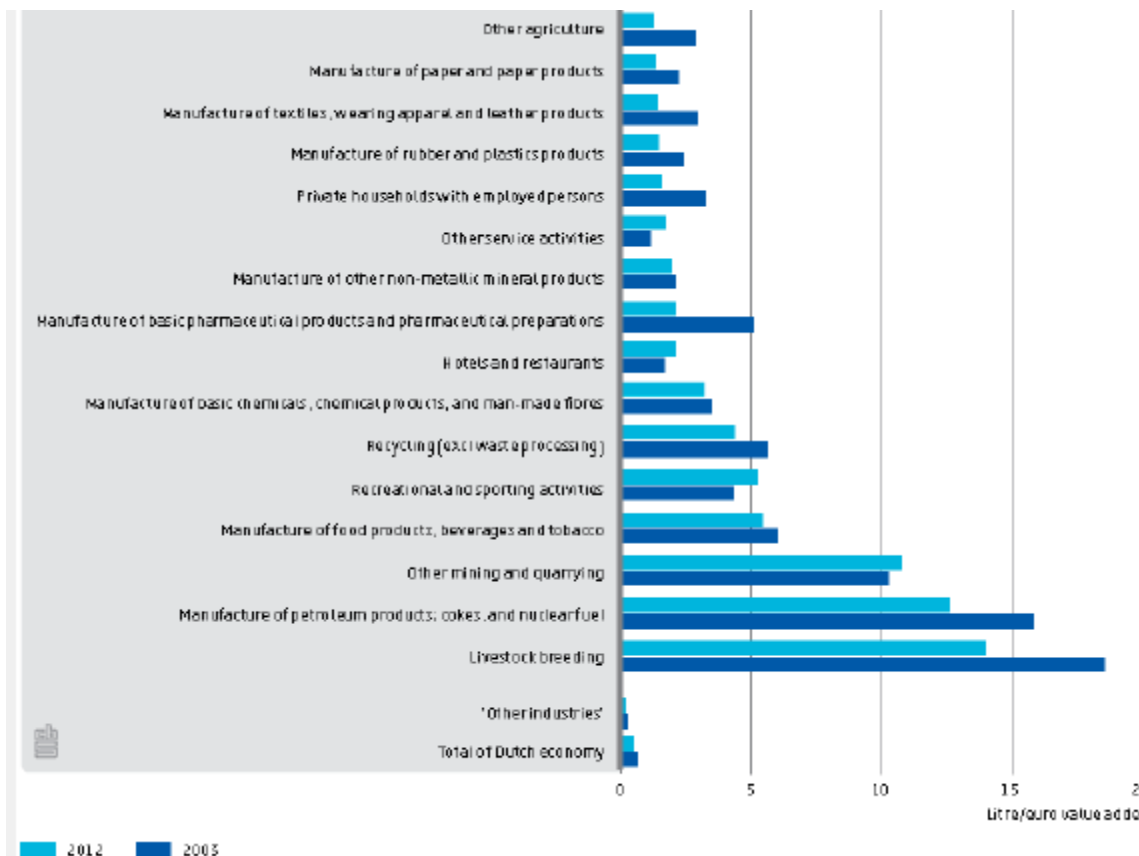
Արտանետումները դեպի ջուր և ՀՆԱ - Հոլանդիայի վիճակագրություն

❑ Որո՞նք են ջրի ամենակարևոր սպառողները: Արդյո՞ք նրանց
ջրօգտագործման արդյունավետությունը բարելավվում է:

Կարելի է վերլուծել *ջրօգտագործման արդյունավետությունը*՝ գնահատելով
արդյունաբերություններն ըստ ստորգետնյա ջրերի օգտագործման ամենաբարձր
ցուցանիշի (ջուր/ՀՆԱ):

Ծորակի ջրի (խմելու ջուր)
օգտագործման ամենաբարձր
ցուցանիշ ունեցող
արդյունաբերությունները –
Հոլանդիայի վիճակագրություն

ԹՎԻՆԻՆԳ ԾՐԱԳԻՐ

Հայաստանի ազգային վիճակագրական համակարգի ամրապնդում - II փուլ

Գործողություն 6.1

*Ջրի վիճակագրության և ջրի հաշիվների ընթացիկ կարգավիճակի
գնահատում*

IN PROGRESS

Շնորհակալություն ուշադրության համար

Ստեֆանո Տերսինյի (stefano.tersigni@istat.it)

Ջիովաննա Տալիակոզո (tagliaco@istat.it)

Միլոնա Ռամբերտի (ramberti@istat.it)

Դոնաթելլա Վինյանի (vignani@istat.it)

Սոցիալական ոլորտի և բնապահպանության վիճակագրության վարչություն

Բնապահպանության բաժին – Ջրային ռեսուրսների և կլիմայի բաժանմունք

Իստատ– Իտալիայի ազգային վիճակագրական ինստիտուտ